

MAVSUMIY QISHLOQ XO‘JALIK TEXNIKALARINI ISHLATISH VA SAQLASH SHARTLARINING TEXNIKA SIFATIGA TA’SIRI

Azizbek Asomiddinovich Xojimatov

Andijon mashinasozlik instituti
Umumtexnika fanlari kafedrası katta o‘qituvchi

Zafarbek Azizovich Mamajonov

Andijon mashinasozlik instituti
Umumtexnika fanlari kafedrası katta o‘qituvchi
E-mail: aziznido20@gmail.com

ANNOTATSIYA

Maqolada qishloq xo‘jaligi texnikasi va mexanizmlarini mavsumiy saqlash masalasi ko‘rib chiqiladi. Chunki bu davrda uskunaning qanday saqlanishi uning keyingi ishlashi va bajarilgan ish sifatiga bog‘liq.

Qishloq xo‘jaligi mashinalari va mexanizmlari (ob‘ektlar ta‘mirlash) og‘ir haroitlarda va yo‘l qoplamalari, tuproq, o‘simliklar, yoqilg‘i-moylash materiallari, o‘g‘itlar, pestitsidlar bilan aloqa qilish natijasida qo‘llaniladi. O‘zgaruvchan harorat rejimlari va bir qator boshqa omillar ta‘sirida mashina-traktor parki va qishloq xo‘jaligi mashinalarining sirlari murakkab va xilma-xil qatlamlar bilan qoplangan. tarkibi, xossalari, qalinligi, ifloslantiruvchi moddalar yuzasiga yopishish kuchi bo‘yicha, uzoq muddatli ta‘siri qoplamalarning buzilishiga va ularning eskirishiga, emirilishiga olib keladi.

Kalit so‘zlar: qishloq xo‘jaligi texnikasi, mexanizm, mavsumiy saqlash, uskuna, ish sifati, qishloq xo‘jaligi mashinalari va mexanizmlari.

THE INFLUENCE OF THE CONDITIONS OF USE AND STORAGE OF SEASONAL AGRICULTURAL TECHNIQUES ON THE QUALITY OF THE TECHNIQUE

ABSTRACT

The article considers the issue of seasonal maintenance of agricultural machinery and equipment. Because how the equipment is stored during this period depends on its further operation and the quality of the work performed.

Agricultural machines and mechanisms (facility repair) in severe weather and as a result of contact with road surfaces, soil, plants, fuels and lubricants, fertilizers, pesticides. is used. Under the influence of changing temperature regimes and a number of other factors, the surfaces of the car-tractor fleet and agricultural machines are covered with complex and diverse layers.

in terms of composition, properties, thickness, strength of adhesion of pollutants to the surface, long-term effects lead to deterioration of coatings and their wear and tear.

Keywords: agricultural machinery, mechanism, seasonal storage, equipment, quality of work, agricultural machines and mechanisms.

KIRISH

Qishloq xo‘jaligi mashinalari va mexanizmlari (ta‘mirlash ob‘ektlari) murakkab sharoitlarda ishlaydi. Jumladan: yo‘l qoplamalari, tuproq, o‘simliklar, yoqilg‘i va moylash materiallari bilan aloqa qilish tufayli materiallar, o‘g‘itlar, pestitsidlar va shuningdek, o‘zgaruvchan harorat rejimlari va boshqa bir qator omillarning ta‘siri tufayli mashina va traktor ishchi qismlari sirtlari himoya qoplamalari bilan qoplangan bo‘lib, ushbu sirtga iflosliklar yopishib zanglab yemiruvchi sharoit hosil qiladi.

Shakllanish xarakteri bo‘yicha ifloslanishning tasnifi 1-rasmda ko‘rsatilgan. Barcha ro‘yxatda keltirilgan ifloslantiruvchi moddalar ifloslantiruvchi zarrachalarning qishloq xo‘jaligi mashinalari yuzasiga yopishishini ta‘minlaydigan turli granulometrik tarkibga ega suyuq va qattiq shaklli murakkab brikmalarni o‘z ichiga olgan.

Qoplamalarning shikastlanishi va ularning emirilib, zanglashi nazorat qilish va sozlashga xalaqit beradi, uzoq muddatli ta‘sirga olib keladi. Ish, mehnat unumdorligini pasaytiradi, sanitariya va ekologik vaziyatni yomonlashtiradi va qishloq xo‘jaligi mashinalari va uskunalari sifatini yomonlashtiradi olib keladi.

Saqlash muddatining oshib borishi yemirilish jarayonini kuchaytiradi, metallarning zanglashga faolligini oshishiga olib keladi. Qishloq xo‘jaligi texnikasining ish samaradorligi va xizmat muddati metal qismlari va detallariga himoya qoplamasini qo‘llash orqali zanglashdan himoya qilinadi.

Shu sababli texnikani uzoq muddatga saqlashga qoyish, himoya qoplamalarini takomillahtirish va yangi turlarini yaratishni talab etadi.

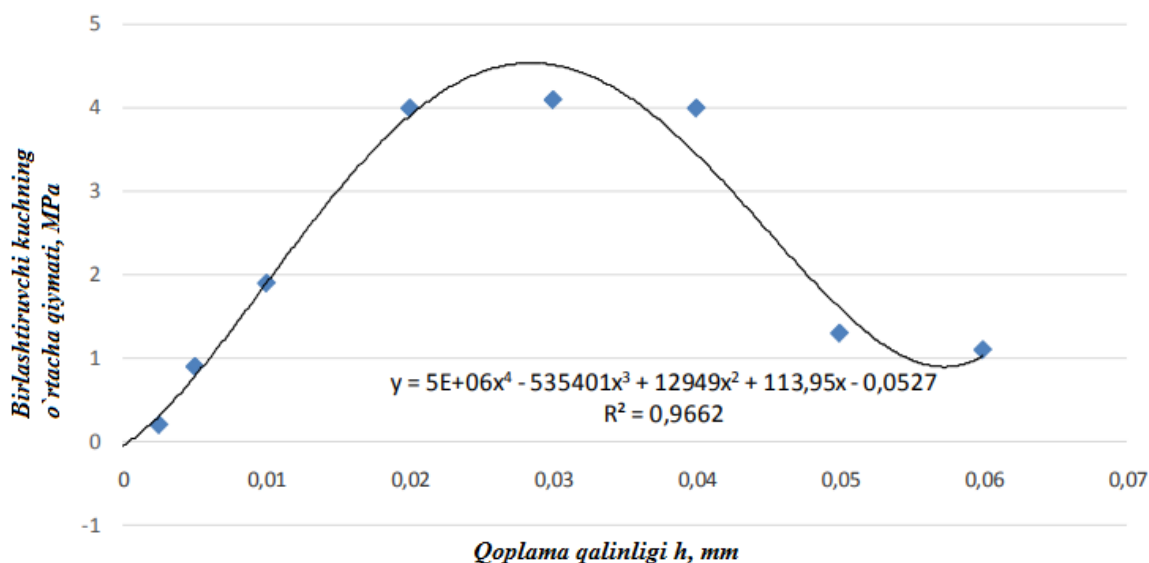
Quyida ifloslanish turlari keltirilgan bo‘lib, u texnikaning ish qobiliyatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Qishloq xojalik texnikalarini saqlash turlari ularni saqlash muddatiga va ishlash sharoitiga qarab belgilanadi. Masalan qisqa muddatli saqlanuvchi texnikalar ochiq maydonlarda saqlansa, uzoq muddatli va murakkab texnikalar yopiq sharoitlarda saqlanadi. Saqlashga tayyorlash texnikaning turiga bogliq bo`lib, metal va rezina hamda kompozit qismlar turli usullar bilan saqlanadi.

Ishchi qismlar asosan metaldan iborat bo`lganligi hamda texnikaning deyarli 85-90 % qismi metal tarkibli bo`lgan mashinalar himoya qoplamalari bilan qoplab qo`yiladi. Bunda asosan ishchi organlar, ramalar, boklar, yashik qutilari, traktor tashki qismlari lak bo`yoq hamda moyli qoplamalar bilan qoplanadi. Natijada metal yuza tashki himoya qoplama bilan qoplangan hisoblanadi. Lekin metal yuzada eski zang qoldig`i, turli tuzli brikmalar, qolgan bo`lsa ichki zanglash davom etib, qoplamaning yemirib boradi. Qoplamaning adigeziysi va elastikligi past bo`lib, metal yuzadan kochib ketadi.

Biz tadqiqot natijalarimiz asosida metal yuzasini himoyalash uchun torf tarkibli qoplamaning taklif etib, bunda metal yuzasiga lak-bo`yoq qoplama surtishdan avval yuzaga ushbu qoplama surtiladi va undan keying lak-bo`yoq surtiladi. Dastlabki qoplama metal yuzasida mahkam qoplanib, maxsus plyonka hosil qiladi. Agar lak-bo`yoq kochib ketganda ham yuzadagi zang modifikatori ko`chib ketmaydi.

1-Rasm. Qoplamalarning birikish kuchining qalinligiga bog'liqligi.

Ushbu qoplamadan ochiq va yopiq saqlash usullarida keng foydalanish mumkin. Metal yuzaga mahkam yopishib plyonka hosil qiladi. Metal yuzada hosil boladigan tuzli qatlamni inert holatga keltirib, zanglash jarayonini sekinlashtiradi. Shu sababli metalning ish faoliyati uzoq muddatga cho'ziladi, yaroqliligi ortadi.

Ta'sir qiluvchi asosiy parametrlardan biri himoya qoplamasining sifati, qalinligi qo'llaniladigan qoplama qatlamidir.

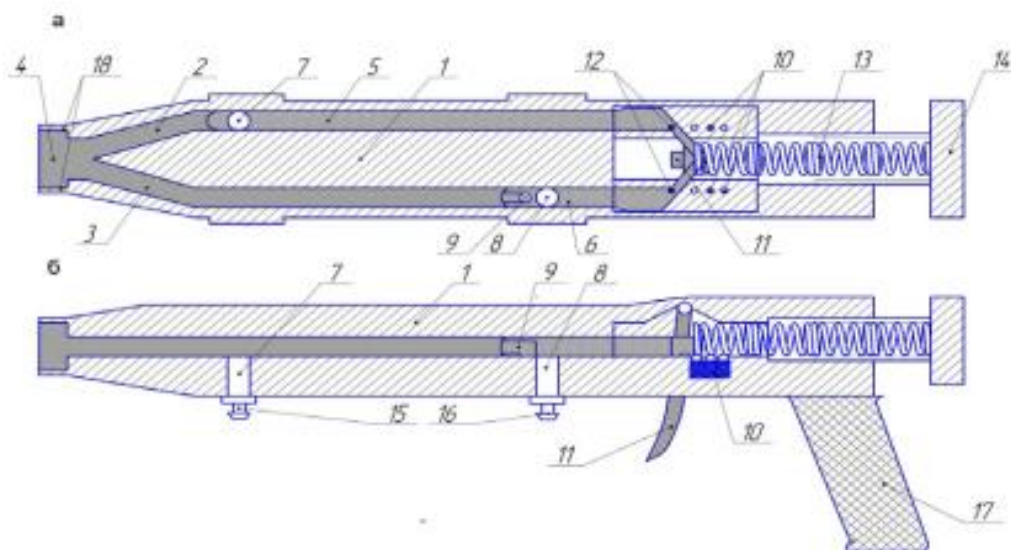
Yorilish ehtimolini aniqlash uchun (adjeziya) va o'rganilgan (elastikligi) qoplamani tozalash, tadqiqotlar sun'iy iqlim sharoitida o'tkazildi, keyinchalik har xil qalinlikdagi qoplangan namunalar shuningdek kuchlanish va yopishqoqlikni aniqlash uchun sinovdan o'tkazildi. (har bir qalinlik uchun 20 ta namuna).

XULOSA

Qoplamalarning yopishqoqlik kuchining qalinligiga bog'liqligini tahlil qilish asosida shuni ko'rish mumkinki, na'muna qatlamining ratsional qalinligi 0,02 dan 0,04 mm gacha bo'lgan oraliqda bo'lishi kerak chunki qatlam qalinligining yanada oshishi yoki kamayishi qoplamaning yorilishiga olib keladi.

Mashinalarning metal sirtini yuqori sifatli tayyorlash va ularning tarkibiy qismlarini saqlash uchun maxsus jihozlar to'plami bilan ta'minlangan va tegishli jarayon ketma ketligi mexanizmi amalga oshirilishi zarur.

Bu masalani hal qilish uchun belgilanga vazifalarni bajarishda quydagi jihoz ish jarayonini osonlashtiradi.

2-rasm. Universal purkagich (o‘zakli) suyuq materialni shakllantirish uchun qurilma.

1 – o‘zakli asos, 2,3 – yonaltiruvchi kanal, 4 - aralashtirish kamerasi, 5,6 - klapanli ignalar, 8,7 - teshiklar, 9 - klapan ignasidagi g shaklidagi quvurcha, 10 – prujinali fiksator, 11 – bosish tugmasi, 12 - taqsimlovchi ignalarini mahkamlaydigan qistirma, 13 - prujina, 14 - sozlash murvati, 15.16 - shtoklar, 17 – tutqich.

Qoplamani konservant sifatida ishlatish qishloq xo‘jaligi texnikasini saqlashga qo‘yishdan oldin material sirtning zanglashga faolligini kamaytirishga imkon beradi, bu esa uning xizmat muddati uzaytiradi. Shu bilan birga, taklif etilayotgan qoplama sifatida (Ихтиролар. Расмий ахборотнома, № 4 30.04.2014**13 В (21)** IAP 2012 0424 **(22) 19.10.2012 (51)** 8 С 23 F 11/00 Зангни йўқотиш учун модификатор Модификатор для удаления коррозии) dan foydalanish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. Khojimatov A. A. ORGANIZE A CLUSTER SYSTEM IN UZBEKISTAN AGRICULTURE COMPARISON WITH WORLD EXPERIENCE. – 2022.
2. Хожиматов А. А. Chorvachilik klasterlarida agressiv muhitda ishlaydigan texnikalarga xizmat ko‘rsatish istiqbollari //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 11. – С. 599-603.
3. Хожиматов А. А., Алибеков Р. К. ЗАНГЛАШГА ФАОЛ МУҲИТЛАРДА КОНСТРУКЦИОН ПЎЛАТЛАРНИНГ ЕМИРИЛИШГА ЧИДАМЛИЛИГИ //INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION. – 2022. – С. 21.
4. Хожиматов А.А., Оripov G. QISHLOQ XO‘JALIGI KLASTER TIZIMLARIDA ISHLATILADIGAN USKUNALARNING METALL QISMLARINI AGRESSIV MUHITDAN HIMOYA QILISH // Ученый XXI века. 2020. №12-1 (71). URL:

<https://cyberleninka.ru/article/n/qishloq-xojaligi-klaster-tizimlarida-ishlatiladigan-uskunalarning-metall-qismlarini-agressiv-muhitdan-himoya-qilish> (дата обращения: 10.01.2023).

5. Хожиматов А. А., Алибеков Р. К. ЗАНГЛАШГА ФАОЛ МУҲИТЛАРДА КОНСТРУКЦИОН ПЎЛАТЛАРНИНГ ЕМИРИЛИШГА ЧИДАМЛИЛИГИ //INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION. – 2022. – С. 21.

6. Орипов Г., Хожиматов А. А. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ТЕХНИКАЛАРИНИ САҚЛАШДА ФОЙДАЛАНАДИГАН ХИМОЯ ҚОПЛАМАЛАРИ ВА УЛАРНИ ҚЎЛЛАШ УСУЛЛАРИ //ЖУРНАЛ АГРО ПРОЦЕССИНГ. – 2020. – Т. 2. – №. 2.

7. Хожиматов А. А., Эшонхужаев Д. О. ФИЗИКО-МЕХАНИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРОЦЕССА ИЗНАШИВАНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ МАШИН В КОРРОЗИОННО-АКТИВНЫХ СРЕДАХ //Наука и мир. – 2019. – Т. 1. – №. 6. – С. 64-65.

8. Хожиматов А.А., & Орипов Г. (2020). QISHLOQ XO‘JALIGI KLASTER TIZIMLARIDA ISHLATILADIGAN USKUNALARNING METALL QISMLARINI AGRESSIV MUHITDAN HIMOYA QILISH. Ученый XXI века, (12-1 (71)), 3-7.

9. Хожиматов, А. А., & Алибеков, Р. К. (2022). ЗАНГЛАШГА ФАОЛ МУҲИТЛАРДА КОНСТРУКЦИОН ПЎЛАТЛАРНИНГ ЕМИРИЛИШГА ЧИДАМЛИЛИГИ. *INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION*, 21.

10. Орипов, Г., & Хожиматов, А. А. (2020). ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ТЕХНИКАЛАРИНИ САҚЛАШДА ФОЙДАЛАНАДИГАН ХИМОЯ ҚОПЛАМАЛАРИ ВА УЛАРНИ ҚЎЛЛАШ УСУЛЛАРИ. *ЖУРНАЛ АГРО ПРОЦЕССИНГ*, 2(2).

11. Хожиматов, А. А., & Эшонхужаев, Д. О. (2019). ФИЗИКО-МЕХАНИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРОЦЕССА ИЗНАШИВАНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ МАШИН В КОРРОЗИОННО-АКТИВНЫХ СРЕДАХ. *Наука и мир*, 1(6), 64-65.